Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

12. mai 2021 *

Eelotsusetaotlus – Schengeni lepingu rakendamise konventsioon – Artikkel 54 – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikkel 50 – *Ne bis in idem*'i põhimõte – ELTL artikkel 21 – Isikute vaba liikumine – Interpoli tagaotsimisteade – Direktiiv (EL) 2016/680 – Sellises teates sisalduvate isikuandmete töötlemise seaduslikkus

Kohtuasjas C-505/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Verwaltungsgericht Wiesbadeni (Wiesbadeni halduskohus, Saksamaa) 27. juuni 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. juulil 2019, menetluses

WS

versus

Bundesrepublik Deutschland,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin ja N. Wahl, kohtunikud T. von Danwitz, F. Biltgen, P. G. Xuereb (ettekandja), L. S. Rossi, I. Jarukaitis ja N. Jääskinen,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: ametnik M. Krausenböck,

arvestades kirjalikku menetlust ja 14. juuli 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– WS, esindajad: *Rechtsanwälte* S. Wolff ja J. Adam, hiljem J. Adam ja S. Schomburg,

– Bundesrepublik Deutschland, esindajad: M. Meyer, L. Wehle ja A. Hansen,

– Belgia valitsus, esindajad: C. Van Lul, M. Van Regemorter, M. Jacobs, C. Pochet, J.-C. Halleux ja P.-J. De Grave, hiljem M. Van Regemorter, M. Jacobs, C. Pochet, J.-C. Halleux ja P.-J. De Grave,

– Tšehhi valitsus, esindajad: T. Machovičová, M. Smolek ja J. Vláčil,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

– Taani valitsus, esindajad: J. Nymann-Lindegren, P. Z. L. Ngo ja M. S. Wolff, hiljem J. Nymann-Lindegren ja M. S. Wolff,

– Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja D. Klebs,

– Kreeka valitsus, esindajad: S. Charitaki, E.-M. Mamouna ja A. Magrippi,

– Hispaania valitsus, esindaja: L. Aguilera Ruiz,

– Prantsuse valitsus, esindajad: A.-L. Desjonquères, A. Daniel, D. Dubois ja T. Stehelin,

– Horvaatia valitsus, esindaja: G. Vidović Mesarek,

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja M. H. S. Gijzen,

– Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,

– Rumeenia valitsus, esindajad: C.-R. Canțăr, S.-A. Purza ja E. Gane, hiljem E. Gane ja S.-A. Purza,

– Soome valitsus, esindaja: M. Pere,

– Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: Z. Lavery, keda abistas *barrister* C. Knight,

– Euroopa Komisjon, esindajad: M. Wasmeier, D. Nardi ja H. Kranenborg,

olles 19. novembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Schengenis 19. juunil 1990 alla kirjutatud ja 26. märtsil 1995 jõustunud konventsiooni, millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta (EÜT 2000, L 239, lk 19; ELT eriväljaanne 19/02, lk 9; edaspidi „Schengeni konventsioon“), artiklit 54, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 50, ELTL artiklit 21 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT 2016, L 119, lk 89), ja eelkõige selle direktiivi artikli 4 lõike 1 punkti a ja artikli 8 lõiget 1.

2 Taotlus on esitatud WSi ja Bundesrepublik Deutschlandi (Saksamaa Liitvabariik), keda esindab Bundeskriminalamt (Saksamaa föderaalne kriminaalpolitseiamet; edaspidi „BKA“), vahelises kohtuvaidluses meetmete üle, mida Saksamaa Liitvabariik on kohustatud võtma selleks, et kaitsta WSi negatiivsete tagajärgede eest, mis Rahvusvahelise Kriminaalpolitsei Organisatsiooni (Interpol) välja antud tagaotsimisteate kolmanda riigi taotlusel avaldamisega võivad tema liikumisvabaduse kasutamisele kaasneda.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

Interpoli põhikiri

3 Aastal 1956 Viinis vastu võetud ja viimati 2017. aastal muudetud Interpoli põhikirja (edaspidi „Interpoli põhikiri“) artikli 2 punktis a on märgitud, et Interpoli eesmärk on muu hulgas „tagada ja edendada võimalikult ulatuslikku vastastikust abi kõikide kriminaalpolitseiasutuste vahel eri riikides kehtivate seaduste piires ja kooskõlas inimõiguste ülddeklaratsiooniga“.

4 Põhikirja artiklis 31 on sätestatud:

„Oma eesmärkide saavutamiseks vajab [Interpol] pidevat ja aktiivset koostööd oma liikmetega, kes peaksid kooskõlas oma riigi õigusaktidega tegema kõik endast sõltuva, et nõuetekohase hoolsusega osaleda Interpoli tegevuses.“ [mitteametlik tõlge]

Interpoli andmetöötluseeskirjad

5 Aastal 2011 vastu võetud ja viimati 2019. aastal muudetud Interpoli andmetöötluseeskirjade (edaspidi „Interpoli andmetöötluseeskirjad“) artikli 1 punktis 7 on sätestatud:

„Käesolevate eeskirjade kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

7. riiklik keskbüroo – mis tahes asutus, mille [Interpoli liikmeks olev] riik on määranud [Interpoli põhikirja] artiklis 32 ette nähtud kontaktülesannete täitmiseks.“ [Siin ja edaspidi on osundatud eeskirju tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

6 Eeskirjade artikli 73 „Interpoli teadete süsteem“ lõikes 1 on öeldud:

„Interpoli teadete süsteem koosneb konkreetsetel eesmärkidel avaldatud ja värvikoodi järgi tuvastatavatest teadetest ning eriteadetest, mis avaldatakse erikoostöö raames ja mis ei kuulu eelnimetatud liiki teadete hulka.“

7 Eeskirjade artiklis 80 „Teadete rakendamine“ on ette nähtud:

„1. Riiklikud keskbürood edastavad:

a) kõigile oma riigi pädevatele asutustele võimalikult kiiresti ja kooskõlas riigisiseste õigusaktidega kõik neile laekunud teadetes sisalduvad andmed ja nende teadete ajakohastamised;

[…]“.

8 Eeskirjade artiklis 82 „Tagaotsimisteadete eesmärk“ on märgitud:

„Tagaotsimisteated avaldatakse riikliku keskbüroo või kriminaalasjas uurimis- või süüdistuspädevusega rahvusvahelise organi taotlusel, et saada teada tagaotsitava asukoht ning ta kinni pidada, vahistada või tema liikumisvabadust piirata tema väljaandmise, üleandmise või muul seesugusel õiguspärasel eesmärgil.“

9 Interpoli andmetöötluseeskirjade artikli 83 „Tagaotsimisteadetele kohaldatavad eritingimused“ lõike 2 punktis b on sätestatud, et tagaotsimisteate võib avaldada üksnes juhul, kui on esitatud piisavalt õigusalaseid andmeid, sealhulgas viide kehtivale vahistamismäärusele või sama mõjuga kohtuotsusele.

10 Eeskirjade artiklis 87 „Tagaotsitava asukoha tuvastamisel võetavad meetmed“ on ette nähtud:

„Kui tagaotsimisteates nimetatud isiku asukoht on tuvastatud, võetakse järgmised meetmed:

a) Riik, kus tuvastati tagaotsitava asukoht:
   i. teatab viivitamata taotluse esitanud riiklikule keskbüroole või rahvusvahelisele organile ja peasekretariaadile, et tagaotsitava asukoht on tuvastatud, võttes arvesse riigisisestest õigusaktidest ja kohaldatavatest rahvusvahelistest lepingutest tulenevaid piiranguid;
   ii. võtab kõik riigisiseste õigusaktide ja kohaldatavate rahvusvaheliste lepingutega lubatud meetmed, nagu tagaotsitava esialgne vahi alla võtmine või tema liikumise jälgimine või piiramine.

b) Taotluse esitanud riiklik keskbüroo või rahvusvaheline organ, kes on saanud teavet tagaotsitava asukoha kohta teises riigis, tegutseb viivitamata ja eelkõige tagab tagaotsitava asukohariigi või peasekretariaadi taotlusel ja konkreetsel juhul määratud tähtaegade jooksul andmete ja tõendavate dokumentide kiire edastamise.

[…]“.

Liidu õigus

Schengeni konventsioon

11 Schengeni konventsiooni III jaotise 3. peatükis „*Ne bis in idem* põhimõtte rakendamine“ asuvas artiklis 54 on sätestatud:

„Isikut, kelle suhtes üks konventsiooniosaline on langetanud lõpliku kohtuotsuse, ei või teine konventsiooniosaline sama teo eest vastutusele võtta, tingimusel et kui isikule on karistus määratud, on ta selle ära kandnud või kannab seda või seda ei saa otsuse langetanud konventsiooniosalise õiguse alusel enam täitmisele pöörata.“

12 Schengeni konventsiooni artikli 57 lõigete 1 ja 2 kohaselt:

„1. Kui konventsiooniosaline süüdistab isikut õiguserikkumises ja selle konventsiooniosalise pädevatel asutustel on põhjust oletada, et süüdistus on seotud samade tegudega, mille eest teine konventsiooniosaline on isiku üle juba lõpliku kohtuotsuse langetanud, taotlevad need asutused, kui nad seda vajalikuks peavad, selle konventsiooniosalise pädevatelt asutustelt teavet, kelle territooriumil kohtuotsus langetati.

2. Taotletud teave edastatakse nii ruttu kui võimalik ning seda arvestatakse edasiste sammude üle otsustamisel käimasolevas kohtuasjas.“

Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vaheline väljaandmisleping

13 Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahel 25. juunil 2003 sõlmitud väljaandmisleping (ELT 2003, L 181, lk 27; ELT eriväljaanne 19/06, lk 161) (edaspidi „ELi ja USA leping“) ei näe ette väljaandmisest keeldumise konkreetseid aluseid, välja arvatud artiklis 13, mis puudutab surmanuhtlust.

14 Lepingu artiklis 17 „Erandite puudumine“ on märgitud:

„1. Käesolev leping ei takista taotluse saanud riigil toetuda keeldumise põhjustele, mis on seotud küsimusega, mida käesolevas lepingus ei reguleerita, kuid mida käsitletakse liikmesriigi ja Ameerika Ühendriikide vahel kehtivas kahepoolses väljaandmislepingus.

2. Kui taotluse saanud riigi põhiseaduses sisalduvad põhimõtted või riigile siduvad lõplikud kohtuotsused takistavad kõnealuse riigi väljaandmiskohustuse täitmist ja sellise küsimuse lahendus ei ole käesoleva lepingu või kehtiva kahepoolse lepinguga ette nähtud, peavad taotluse saanud ja taotluse esitanud riik omavahel konsultatsioone.“

Direktiiv 2016/680

15 Direktiivi 2016/680 põhjendustes 2, 25 ja 64 on märgitud:

„(2) Isikuandmete töötlemisele kohaldatavad füüsiliste isikute kaitse põhimõtted ja normid peaks füüsiliste isikute kodakondsusest ja elukohast sõltumata austama nende põhiõigusi ja -vabadusi, eelkõige õigust isikuandmete kaitsele. Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kaasa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala lõplikule väljakujundamisele.

[…]

(25) Kõik liikmesriigid on [Interpoli] liikmed. Oma ülesannete täitmiseks kogub, säilitab ja levitab Interpol isikuandmeid, mis aitavad pädevatel asutustel ennetada rahvusvahelist kuritegevust ning selle vastu võidelda. Seetõttu on asjakohane tugevdada liidu ja Interpoli vahelist koostööd, soodustades tõhusat isikuandmete vahetust, tagades samas põhiõiguste ja -vabaduste austamise isikuandmete automaatsel töötlemisel. Kui isikuandmeid edastatakse liidust Interpoli ja riikidele, kes on Interpoli koosseisu liikmeid delegeerinud, tuleks kohaldada käesolevat direktiivi, eelkõige andmete rahvusvahelist edastamist käsitlevaid sätteid. […]

[…]

(64) Liikmesriigid peaksid tagama, et isikuandmeid edastatakse kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile üksnes juhul, kui see on vajalik süütegude tõkestamiseks, uurimiseks, avastamiseks või nende eest vastutusele võtmiseks või kriminaalkaristuste täitmisele pööramiseks, sealhulgas avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude eest kaitsmiseks ja nende ennetamiseks, ja kui kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vastutav töötleja on käesoleva direktiivi tähenduses pädev asutus. […] Isikuandmeid võib selliselt edastada juhul, kui [Euroopa K]omisjon on teinud otsuse, et kolmas riik või rahvusvaheline organisatsioon tagab isikuandmete kaitse piisava taseme, kui on kehtestatud piisavad kaitsemeetmed või kui kohaldatakse erandeid eriolukordades. Isikuandmete edastamisel liidust vastutavatele töötlejatele, volitatud töötlejatele või muudele vastuvõtjatele kolmandates riikides või rahvusvahelistele organisatsioonidele ei tohiks kahjustada käesoleva direktiiviga tagatud füüsiliste isikute kaitse taset liidus, sealhulgas juhtudel, kui kolmandast riigist või rahvusvahelisest organisatsioonist saadud isikuandmed saadetakse edasi vastutavatele töötlejatele või volitatud töötlejatele samas või muus kolmandas riigis või rahvusvahelises organisatsioonis.“

16 Direktiivi artikli 1 lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesolevas direktiivis sätestatakse õigusnormid, mis käsitlevad füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel pädevate asutuste poolt süütegude tõkestamiseks, uurimiseks, avastamiseks, nende eest vastutusele võtmiseks või kriminaalkaristuste täitmisele pööramiseks, sealhulgas avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude eest kaitsmiseks ja nende ennetamiseks.“

17 Direktiivi artikli 2 lõikes 1 on sätestatud, et seda direktiivi „kohaldatakse isikuandmete töötlemisele pädevate asutuste poolt artikli 1 lõikes 1 sätestatud eesmärkidel“.

18 Direktiivi artikli 3 punktides 2 ja 7 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

2) „isikuandmete töötlemine“ – isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine, kohandamine ja muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamise, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine;

[…]

7) „pädev asutus“
   a) avaliku sektori asutus, kes on pädev süütegusid tõkestama, uurima, avastama või nende eest vastutusele võtma või kriminaalkaristusi täitmisele pöörama, sealhulgas kaitsma avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude eest ja neid ohte ennetama, või
   b) muu asutus või üksus, kes teostab liikmesriigi õiguse kohaselt avalikku võimu süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise või nende eest vastutusele võtmise ja kriminaalkaristuste täitmisele pööramise, sealhulgas avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude eest kaitsmise ja nende ennetamise eesmärgil“.

19 Direktiivi 2016/680 artiklis 4 „Isikuandmete töötlemise põhimõtted“ on märgitud:

„1. Liikmesriigid näevad ette järgmist:

a) isikuandmeid töödeldakse seaduslikult ja õiglaselt;

b) isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ning neid ei töödelda viisil, mis on nende eesmärkidega vastuolus;

c) isikuandmed on piisavad ja asjakohased ega ole liiased nende töötlemise eesmärkide suhtes;

[…]“.

20 Direktiivi artikli 7 „Isikuandmete eristamine ja isikuandmete kvaliteedi kontrollimine“ lõikes 3 on ette nähtud:

„Kui ilmneb, et edastatud on ebaõigeid isikuandmeid või isikuandmeid on edastatud ebaseaduslikult, teavitatakse sellest viivitamata vastuvõtjat. Sellisel juhul tuleb isikuandmed parandada, kustutada või nende töötlemist piirata kooskõlas artikliga 16.“

21 Direktiivi artiklis 8 „Isikuandmete töötlemise seaduslikkus“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid näevad ette, et isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult sel juhul ja niivõrd, kui see on vajalik pädeva asutuse poolt artikli 1 lõikes 1 sätestatud eesmärkide kohase ülesande täitmiseks ning see põhineb liidu või liikmesriigi õigusel.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvat isikuandmete töötlemist reguleerivas liikmesriigi õiguses täpsustatakse vähemalt isikuandmete töötlemise üldised eesmärgid, töödeldavad isikuandmed ja nende töötlemise konkreetsed eesmärgid.“

22 Direktiivi artikli 16 „Isikuandmete parandamise või kustutamise ja isikuandmete töötlemise piiramise õigus“ lõikes 2 on märgitud:

„Liikmesriigid nõuavad, et vastutav töötleja kustutaks isikuandmed põhjendamatu viivituseta ja näevad ette andmesubjekti õiguse sellele, et vastutav töötleja kustutaks põhjendamata viivituseta tema isikuandmed, kui isikuandmete töötlemine rikub artikli 4, 8 või 10 kohaselt vastu võetud sätteid või kui isikuandmed tuleb kustutada vastutava töötleja juriidilise kohustuse täitmiseks.“

23 Direktiivi 2016/680 V peatükk „Isikuandmete edastamine kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele“ sisaldab artikleid 35–40 ja reguleerib eelkõige seda, millistel tingimustel võib isikuandmeid edastada kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele.

24 Direktiivi artikli 36 „Edastamine kaitse piisavuse otsuse alusel“ lõikes 1 on sätestatud, et liikmesriigid näevad ette, et isikuandmeid võib kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile edastada siis, kui komisjon on teinud otsuse, et asjaomane kolmas riik või asjaomase kolmanda riigi territoorium või asjaomase kolmanda riigi üks või mitu kindlaksmääratud sektorit või rahvusvaheline organisatsioon tagab isikuandmete kaitse piisava taseme.

25 Direktiivi artikli 37 „Edastamine asjakohaste kaitsemeetmete kohaldamisel“ lõikes 1 on märgitud, et sellise otsuse puudumise korral näevad liikmesriigid ette, et isikuandmeid võib edastada kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile juhul, kui isikuandmete kaitseks võetavad asjakohased kaitsemeetmed on sätestatud õiguslikult siduvas aktis või kui vastutav töötleja on hinnanud kõiki isikuandmete edastamisega seotud asjaolusid ning leidnud, et võetud on kõik isikuandmete kaitse seisukohalt asjakohased kaitsemeetmed.

26 Direktiivi artiklis 40 „Isikuandmete kaitseks tehtav rahvusvaheline koostöö“ on sätestatud, et komisjon ja liikmesriigid võtavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes asjakohased meetmed, selleks et muu hulgas töötada välja rahvusvahelised koostöömehhanismid, millega hõlbustada isikuandmete kaitset käsitlevate õigusaktide tõhusa täitmise tagamist, ja osutada rahvusvahelist vastastikust abi niisuguste õigusaktide täitmise tagamisel.

Saksa õigus

27 Kriminaalmenetluse seadustiku (Strafprozessordnung; edaspidi „StPO“) § 153a lõikes 1 on sätestatud, et süütegude korral, mille eest karistatakse rahatrahviga või vangistusega, mille alammäär on alla ühe aasta, võib Saksa prokuratuur üldjuhul põhikohtuasja algatamiseks pädeva kohtu nõusolekul ja kriminaalvastutusele võetud isiku nõusolekul ajutiselt loobuda süüdistuse esitamisest, kehtestades samal ajal asjaomase isiku suhtes tingimusi ja ettekirjutusi, näiteks teatava rahasumma maksmine heategevuseks või riigikassasse, kui nende tingimuste või ettekirjutuste tulemusena kaob avalik menetlushuvi ja kui süüteo raskus seda ei takista. Samas artiklis on ette nähtud, et kui kriminaalvastutusele võetud isik neid tingimusi ja ettekirjutusi täidab, ei või teda asjaomaste tegude eest enam selle sätte tähenduses vastutusele võtta.

28 1. juuni 2017. aasta seaduse, mis käsitleb föderaalset kriminaalpolitseiametit ning föderatsiooni ja liidumaade koostööd kriminaalpolitsei küsimustes (Gesetz über das Bundeskriminalamt und die Zusammenarbeit des Bundes und der Länder in kriminalpolizeilichen Angelegenheiten; *BGBl.* 2017 I, lk 1354), § 3 lõike 1 kohaselt on BKA Saksamaa Liitvabariigi riiklik keskbüroo, kes teeb koostööd Interpoliga.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

29 Aastal 2012 avaldas Interpol Ameerika Ühendriikide pädevate asutuste taotlusel Saksamaa kodaniku WSi kohta tagaotsimisteate (edaspidi „WSi tagaotsimisteade“), et teha kindlaks tema asukoht ja ta kinni pidada, vahistada või piirata tema liikumist Ameerika Ühendriikidele võimaliku väljaandmise eesmärgil. Tagaotsimisteate avaldamise aluseks oli Ameerika Ühendriikide pädevate asutuste välja antud vahistamismäärus, milles süüdistati WSi muu hulgas korruptsioonis.

30 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu Verwaltungsgericht Wiesbadeni (Wiesbadeni halduskohus, Saksamaa) sõnul oli Staatsanwaltschaft München I (Müncheni prokuratuur I, Saksamaa) juba enne tagaotsimisteate avaldamist algatanud WSi suhtes uurimismenetluse seoses selles teates nimetatud tegudega. Uurimismenetlus lõpetati 27. jaanuari 2010. aasta otsusega pärast seda, kui WS oli maksnud StPO § 153a lõike 1 kohase rahasumma. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul oli kriminaalmenetlus põhikohtuasjas kõne all olevate tegude suhtes Saksamaal seega lõppenud.

31 Aastal 2013 õnnestus BKA-l pärast WSiga suhtlemist saada Interpolilt nõusolek, et WSi tagaotsimisteatele lisatakse *addendum*, mille kohaselt on BKA seisukohal, et selles teates nimetatud tegudele kohaldub *ne bis in idem*'i põhimõte, mille järgi ei tohi isikut sama süüteo eest teist korda vastutusele võtta.

32 Aastal 2017 pöördus WS eelotsusetaotluse esitanud kohtusse kaebusega Saksamaa Liitvabariigi vastu, keda esindab BKA. WS palus, et seda liikmesriiki kohustataks võtma kõik vajalikud meetmed tema tagaotsimisteate kõrvaldamiseks. WS väitis, et tagaotsimisteate tõttu ei ole tal peale Saksamaa Liitvabariigi võimalik reisida ühessegi muusse liikmesriiki ega Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta sõlmitud ja Schengenis 14. juunil 1985 alla kirjutatud lepingu (EÜT 2000, L 239, lk 13; ELT eriväljaanne 19/02, lk 9) osalisriiki (edaspidi „osalisriik“), ilma et teda ähvardaks vahistamise oht, sest pärast tagaotsimisteate avaldamist olid liikmesriigid ja osalisriigid lisanud tema nime oma riiklikesse andmebaasidesse. WS väitis, et ühelt poolt on selline olukord vastuolus Schengeni konventsiooni artikliga 54 ja ELTL artikliga 21 ning teiselt poolt kujutab tagaotsimisteates teda puudutavate isikuandmete igasugune töötlemine liikmesriikide asutuste poolt endast järelikult direktiivi 2016/680 sätete rikkumist.

33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Interpoli välja antud tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete töötlemist reguleerivad direktiivi 2016/680 artikli 4 lõige 1 ja artikli 8 lõige 1. Viimati nimetatud sättest aga nähtub, et selline isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult niivõrd, kui see on esiteks vajalik pädeva asutuse poolt selle direktiivi artikli 1 lõikes 1 sätestatud eesmärkide kohase ülesande täitmiseks ning teiseks põhineb liidu või liikmesriigi õigusel. Praegusel juhul saab WSi tagaotsimisteates teda puudutavate isikuandmete töötlemine olla seega seaduslik ainult juhul, kui see on kooskõlas Schengeni konventsiooni artikliga 54 koostoimes harta artikliga 50 ja ELTL artikliga 21.

34 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et harta artiklis 50 ja Schengeni konventsiooni artiklis 54 sätestatud *ne bis in idem*'i põhimõtte eesmärk on vältida ELL artikli 3 lõikes 2 ette nähtud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal seda, et isikut, kelle suhtes on liikmesriigis või osalisriigis tehtud lõplik otsus, ei võetaks tema liikumisvabaduse kasutamisel vastutusele samade tegude eest, milles teda teises liikmesriigis või osalisriigis on lõplikult süüdi mõistetud.

35 Lisaks tuleneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul Euroopa Kohtu praktikast, et ELTL artiklit 21 kohaldatakse väljaandmisele ka liikmesriigi ja kolmanda riigi vahelistes suhetes. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et see peaks olema nii ka juhul, kui niisugune rahvusvaheline organisatsioon nagu Interpol tegutseb vahendajana, avaldades kolmanda riigi taotlusel tagaotsimisteate isiku vahistamiseks või tema liikumise piiramiseks eesmärgiga ta kolmandale riigile välja anda. Üksnes selline ELTL artikli 21 kohaldamisala tõlgendus aitaks kaotada takistused liidu kodanike

liikumisvabaduselt, mis kaasnevad ohuga, et nad võidakse kolmandale riigile välja anda pärast seda, kui nad on reisinud muusse liikmesriiki kui oma päritoluliikmesriik, mis oleks ebaseaduslik, kuna see põhineb süüdistusel, mis on samade tegude eest topeltkaristamise keeldu arvestades liidu õigusega vastuolus.

36 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul kujutab Interpoli välja antud tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete riiklikesse andmebaasidesse sisestamine endast isikuandmete töötlemist direktiivi 2016/680 artikli 2 lõike 1 tähenduses koostoimes selle direktiivi artikli 1 lõikega 1. Kui tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete töötlemine on seaduslik vaid juhul, kui see on kooskõlas Schengeni konventsiooni artikliga 54 koostoimes harta artikliga 50 ja ELTL artikliga 21, siis tuleks tagaotsitavaks kuulutamise teadaanded, mis pärast tagaotsimisteate avaldamist on salvestatud liikmesriikide andmebaasidesse – kui selline isikuandmete töötlemine ei vasta Schengeni konventsiooni artiklile 54 koostoimes harta artikliga 50 ja ELTL artikli 21 lõikega 1 –, seega direktiivi 2016/680 artikli 7 lõike 3 ja artikli 16 kohaselt kustutada.

37 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et komisjon ja liikmesriigid ei ole Interpoli puhul ilmselt kasutanud direktiivi 2016/680 artiklis 40 antud võimalust võtta kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide suhtes vastu eeskirjad isikuandmete valdkonnas tehtava rahvusvahelise koostöö kohta. Lisaks käsitlevad selle direktiivi artiklid 36 ja 37 isikuandmete edastamist üksnes Interpolile, mitte aga selliste andmete edastamist Interpoli poolt liikmesriikidele. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on direktiivis seega õiguslik lünk, mis tuleb täita. See, et Interpol edastab liikmesriikidele oma tagaotsimisteadetes sisalduvad isikuandmed, hoolimata asjaolust, et nendes teadetes nimetatud tegudele on kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte, ega taga, et andmed kustutatakse viivitamata, juhul kui nende töötlemine on ebaseaduslik, tekitab tõsiseid kahtlusi selle organisatsiooni usaldusväärsuses isikuandmete kaitse tagamisel.

38 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul sõltub põhikohtuasja lõpptulemus seega Schengeni konventsiooni artikli 54, harta artikli 50, ELTL artikli 21 lõike 1 ja direktiivi 2016/680 sätete tõlgendamisest. Nimelt, juhul kui praeguses asjas oleks kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte, mis tähendab, et kolmanda riigi välja antud ja Interpoli tagaotsimisteate kaudu edastatud WSi tagaotsitavaks kuulutamise teadaande kuvamise jätkamine riiklikes andmebaasides on ebaseaduslik, ei tohiks liikmesriigid tagaotsimisteates sisalduvaid isikuandmeid töödelda. Seetõttu tuleks WSi tagaotsitavaks kuulutamise teadaanded, mis pärast tagaotsimisteate avaldamist liikmesriikide tagaotsitavate andmebaasidesse salvestati, kustutada, millega oleks seega tagatud, et WS saab kasutada oma liikumisvabadust liidus ja Schengeni alal.

39 Neil asjaoludel otsustas Verwaltungsgericht Wiesbaden (Wiesbadeni halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [Schengeni konventsiooni] artiklit 54 koostoimes [harta] artikliga 50 tuleb tõlgendada nii, et kui Saksa prokuratuur peatab käimasoleva kriminaalmenetluse pärast seda, kui süüdistatav on täitnud teatud kohustused, eelkõige tasunud prokuratuuri poolt kindlaksmääratud teatud rahasumma, siis sellest piisab, et keelata sama teo suhtes kriminaalmenetluse algatamine kõigis [osalisriikides]?

2. Kas ELTL artikli 21 lõikest 1 tuleneb, et liikmesriikidel on keelatud täita niisuguse rahvusvahelise organisatsiooni nagu [Interpol] raames kolmandate riikide välja antud vahistamismäärusi, kui vahistamistaotluses nimetatud isik on liidu kodanik ja kui liikmesriik, mille kodanik ta on, on nimetatud rahvusvahelisele organisatsioonile ja seega ka ülejäänud liikmesriikidele väljendanud oma kahtlusi vahistamistaotluse kooskõla suhtes samade tegude eest topeltkaristamise keelu põhimõttega?

3. Kas ELTL artikli 21 lõige 1 takistab kriminaalmenetluse algatamist ja esialgset vahi alla võtmist nendes liikmesriikides, mille kodanik asjaomane isik ei ole, kui see on vastuolus samade tegude eest topeltkaristamise keelu põhimõttega?

4. Kas [direktiivi 2016/680] artikli 4 lõike 1 punkti a ja artikli 8 lõiget 1 koostoimes [Schengeni konventsiooni] artikliga 54 ja [harta] artikliga 50 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigid on kohustatud võtma vastu õigusnorme, mis tagavad, et kriminaalasja lõpetamiseni viiva menetluse korral on kõikides [osalisriikides] keelatud Interpoli tagaotsimisteadete edasine töötlemine, mis võib viia uue kriminaalmenetluseni?

5. Kas niisugusel rahvusvahelisel organisatsioonil nagu [Interpol] on olemas piisaval tasemel andmekaitse, kui puudub kaitse piisavuse otsus direktiivi 2016/680 artikli 36 tähenduses või kui puuduvad asjakohased kaitsemeetmed selle direktiivi artikli 37 tähenduses?

6. Kas liikmesriigid võivad kolmandate riikide poolt Interpoli tagaotsimisteatesse kantud andmeid ainult siis edasi töödelda, kui kolmas riik levitab tagaotsimisteatega vahistamis- ja väljaandmistaotlust ning on taotlenud vahistamist, mis ei ole vastuolus liidu õigusega, eelkõige samade tegude eest topeltkaristamise keelu põhimõttega?“

Menetlus Euroopa Kohtus

40 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palus Euroopa Kohtul lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 107 ette nähtud kiirmenetluses.

41 Euroopa Kohus otsustas 12. juulil 2019 ettekandja-kohtuniku ettepaneku põhjal ja pärast kohtujuristi ärakuulamist, olles muu hulgas tõdenud, et WSi ei peeta vahi all, jätta see taotlus rahuldamata.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

42 Mitu huvitatud isikut, kes esitasid kirjalikud seisukohad või osalesid kohtuistungil Euroopa Kohtus, väitsid, et eelotsusetaotlus ei ole vastuvõetav või et osa eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusi ei ole vastuvõetavad.

43 Esiteks väidab Belgia valitsus sisuliselt, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole põhikohtuasja eset ja asjasse puutuvaid faktilisi asjaolusid piisavalt täpselt kindlaks määranud ega selgitanud, millistel põhjustel ta tõstatas eelotsusetaotluses osutatud liidu õigusnormide tõlgendamise küsimuse, rikkudes sellega kodukorra artikli 94 punktides a ja c sätestatud nõudeid.

44 Teiseks väidab Kreeka valitsus, et eelotsusetaotlusest ei nähtu, et WS oleks kasutanud oma liikumisvabadust ELTL artikli 21 alusel, mistõttu on küsimus selle õiguse rikkumisest hüpoteetiline. Samuti ei selgu sellest taotlusest, et pärast seda, kui Interpol asjaomase teate Interpoli liikmesriikide pädevatele asutusele tõenäoliselt edastas, oleks WSi tagaotsimisteates teda puudutavad isikuandmed liikmesriikide andmebaasidesse salvestatud.

45 Kolmandaks leiavad Saksamaa Liitvabariik, Saksamaa valitsus ja Tšehhi valitsus, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused on puhtalt hüpoteetilised, kuna neil ei ole mingit seost WSi ja Saksamaa Liitvabariigi vahelise põhikohtuasjaga. Nimelt puudutavad need küsimused üksnes kohustusi, mida peavad täitma teised liikmesriigid peale Saksamaa Liitvabariigi.

46 Neljandaks märgivad Belgia, Tšehhi, Saksamaa ja Madalmaade valitsus, et eelotsusetaotluse esitanud kohus kui Saksa kohus ei ole pädev otsustama, kuidas peavad teised liikmesriigid peale Saksamaa Liitvabariigi WSi suhtes tegutsema.

47 Viiendaks väidavad Belgia ja Tšehhi valitsus ning komisjon, et viies küsimus, mis puudutab Interpoli tagatud isikuandmete kaitse taset, on vastuvõetamatu, kuna see puudutab hüpoteetilist olukorda.

48 Kuuendaks leiavad Saksamaa Liitvabariik, Belgia, Saksamaa ja Hispaania valitsus ning Ühendkuningriigi valitsus lõpetuseks, et pärast seda, kui Interpol WSi tagaotsimisteate 5. septembril 2019 kustutas, on eelotsuse küsimuste ese igal juhul ära langenud ja need on seega vastuvõetamatud.

49 Olgu märgitud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt annab ELTL artikkel 267 liikmesriikide kohtutele Euroopa Kohtusse pöördumiseks väga laiaulatusliku pädevuse, kui nad leiavad, et nende lahendada olevas kohtuasjas tekivad küsimused, mis nõuavad liidu õigusnormide tõlgendamist, ja neil on vabadus kasutada seda pädevust menetluse mis tahes hetkel, mida nad peavad sobivaks (26. juuni 2019. aasta kohtuotsus Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

50 Samuti on Euroopa Kohus korduvalt märkinud, et liikmesriikide kohtute liidu õigust käsitlevate küsimuste puhul eeldatakse, et need on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda sellistele küsimustele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et küsimuses osutatud liidu õigusnormi tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus (10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 26. juuni 2019. aasta kohtuotsus Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, punkt 36).

51 Eelotsusetaotluse vastuvõetavuse kohta tuleb esiteks märkida, et kodukorra artikli 94 punktidest a ja c tulenevalt peab eelotsusetaotlus lisaks Euroopa Kohtule esitatud küsimustele sisaldama muu hulgas lühiülevaadet vaidluse esemest ja asjasse puutuvatest faktidest, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on need välja selgitanud, või vähemalt ülevaadet faktilistest andmetest, millel eelotsuse küsimused põhinevad, ning selgitust, millistel põhjustel eelotsusetaotluse esitanud kohus tõstatas liidu õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse küsimuse ning millist seost ta nende õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel näeb.

52 Praegusel juhul vastab eelotsusetaotlus selles sättes ette nähtud tingimustele. Nimelt on eelotsusetaotluses esitatud – ehkki kokkuvõtlikult – vajalikud täpsustused asjasse puutuvate faktide ja põhikohtuasja eseme kohta: ühelt poolt WSi liikumisvabaduse kasutamise takistamine teistes liikmesriikides ja osalisriikides peale Saksamaa Liitvabariigi, mis eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on tingitud WSi tagaotsimisteate avaldamisest ja selles teates WSi puudutavate isikuandmete riiklikesse andmebaasidesse salvestamisest, ning teiselt poolt WSi pingutused sellise takistuse kõrvaldamiseks Saksamaa Liitvabariigi vastu kaebuse esitamisega. Lisaks, nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 37 märgiti, täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus põhjuseid, miks ta pidas vajalikuks esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, ning seost, mis tema arvates esineb eelotsusetaotluses viidatud liidu õigusnormide ja põhikohtuasja vahel.

53 Pealegi tuleb märkida, et kõigil Euroopa Kohtu menetluses osalenud huvitatud isikutel oli võimalik tulemuslikult esitada oma seisukohad eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimuste kohta, arvestades asjasse puutuvaid fakte ja põhikohtuasja eset, nagu neid on kirjeldatud eelotsusetaotluses.

54 Teiseks ei tähenda see, et eelotsusetaotluse kohaselt ei näi WS olevat pärast tema kohta tagaotsimisteate avaldamist kasutanud oma õigust vabalt liikuda ELTL artikli 21 lõike 1 alusel, et eelotsusetaotluses käsitletud probleem oleks hüpoteetiline. Nimelt ilmneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud andmetest, et WS esitas selle kohtu menetluses oleva kaebuse just nimelt selleks, et luua vajalikud tingimused, et ta saaks kasutada oma õigust vabalt liikuda, ilma et teda ähvardaks tagaotsimisteate tõttu vahi alla võtmise oht liikmesriigis, kuhu ta soovib reisida.

55 Pealegi, mis puudutab direktiivi 2016/680, siis kuigi on tõsi, et eelotsusetaotluses ei ole viidet tõenditele, mis kinnitaksid, et WSi tagaotsimisteates teda puudutavad isikuandmed pärast nimetatud teate Interpoli poolt avaldamist tõepoolest salvestati teiste liikmesriikide andmebaasidesse peale Saksamaa Liitvabariigi omade, tuleb siiski märkida, et ei ole mõeldav, et Interpoli liikmesriikidel, kelle hulka kuuluvad kõik liikmesriigid ja osalisriigid, oleks võimalik Interpoli tagaotsimisteate kaudu tagaotsitavate isikutega seoses täita Interpoli põhikirja artiklis 31 kehtestatud kohustust teha selle organisatsiooniga „pidevat ja aktiivset koostööd“, ilma et nad salvestaksid oma andmebaasidesse niisuguses teates nimetatud isikute isikuandmeid, välja arvatud juhul, kui salvestamata jätmiseks on mõjuvad põhjused.

56 Lisaks tuleneb Interpoli andmetöötluseeskirjade artiklist 80, et kui Interpol avaldab tagaotsimisteate, edastavad selle organisatsiooni liikmesriikide riiklikud keskbürood kõikidele oma liikmesriigi pädevatele asutustele kõik selles teates sisalduvad andmed, sealhulgas tagaotsimisteate subjektiks oleva isiku isikuandmed. Ükski Euroopa Kohtule teatavaks tehtud asjaolu ei anna alust kahelda, et WSi tagaotsimisteates teda puudutavate isikuandmete puhul niisugune andmete edastamine liikmesriikides toimus.

57 Kolmandaks ei tähenda asjaolu, et eelotsuse küsimused puudutavad üksnes kohustusi, mida peavad täitma teised liikmesriigid ja osalisriigid peale Saksamaa Liitvabariigi, et neil küsimustel ei ole põhikohtuasjaga mingit seost. Kuigi vaidlus puudutab Saksamaa Liitvabariigi ja järelikult Saksamaa asutuste väidetavat kohustust kaitsta WSi negatiivsete tagajärgede eest, mis teda puudutava Interpoli tagaotsimisteatega võivad tema liikumisvabaduse kasutamisele kaasneda, võivad sellise kohustuse olemasolu ja ulatus sõltuda võimalikest kohustustest, mis Interpoli tagaotsimisteates nimetatud isikuga seoses on pandud liikmesriikidele ja osalisriikidele olukorras, kus on kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte, sealhulgas seoses selles teates sisalduvate isikuandmete töötlemisega direktiivi 2016/680 tähenduses.

58 Neljandaks, arvestades – nagu eelmisest punktist ilmneb –, et kaebus põhikohtuasjas on esitatud üksnes Saksamaa Liitvabariigi ja seega Saksamaa pädevate asutuste vastu, ei saa eelotsusetaotluse vastuvõetavust kahtluse alla seada põhjusel, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul puudub pädevus otsustada teiste liikmesriikide asutuste kohustuste üle. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab põhikohtuasjas otsustama üksnes Saksamaa Liitvabariigi ja Saksamaa asutuste kohustuste üle.

59 Viiendaks ja viimaseks, kuigi on tõsi, et pärast seda, kui Interpol 5. septembril 2019 kustutas WSi puudutava tagaotsimisteate, kadus sellest teatest tuleneda võiv takistus WSi vabale liikumisele, tuleb siiski märkida, et oma 11. novembri 2019. aasta vastuses Euroopa Kohtu päringule teate kustutamise võimalike tagajärgede kohta eelotsusetaotlusele teatas eelotsusetaotluse esitanud kohus, et WS väljendas oma soovi muuta kaebus tuvastuskaebuseks (*Feststellungsklage)*, et edaspidi tuvastataks, et Saksamaa Liitvabariiki on kohustatud võtma kõik vajalikud meetmed ühelt poolt selleks, et Interpol ei avaldaks uut tagaotsimisteadet samade tegude kohta, mida nimetati WSi tagaotsimisteates, ning teiselt poolt selleks, et kustutada mis tahes uus tagaotsimisteade, kui Interpol peaks selle avaldama. See kohus täpsustab, et põhikohtuasja kaebuses esitatud nõudeid on võimalik tõlgendada ka nii, et selle näol on nüüd tegemist jätkutuvastuskaebusega (*Fortsetzungsfeststellungsklage*).

60 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustas sellega seoses veel, et põhikohtuasja ese ei ole ära langenud ja et mõlema eelmises punktis nimetatud kaebuse puhul on tema esitatud küsimustele vastamine vaidluse lahendamiseks jätkuvalt vajalik.

61 Sellega seoses tuleb märkida, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö raames üksnes asja menetleval ja selles tehtava lahendi eest vastutaval liikmesriigi kohtul õigus kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks (vt 26. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Argenta Spaarbank, C-39/16, EU:C:2017:813, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

62 Mis puudutab erinevate eelotsuse küsimuste vastuvõetavust, siis tuleb esimese kuni neljanda küsimuse ja kuuenda küsimuse kohta märkida, et arvestades eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud kaalutlusi, ei ole ilmne, et selle kohtu taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole pärast WSi tagaotsimisteate 5. septembril 2019 kustutamist mingit seost põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega või et eelotsusetaotluses tõstatatud probleem oleks muutunud hüpoteetiliseks.

63 Järelikult tuleb esimene kuni neljas küsimus ja kuues küsimus lugeda vastuvõetavaks.

64 Viienda küsimuse puhul see nii ei ole. Nimelt palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selle küsimusega sisuliselt selgitada, kas Interpoli isikuandmete kaitse tase on piisav selleks, et direktiivi 2016/680 kohaldamisalasse kuuluvad asutused saaksid neid andmeid organisatsioonile edastada. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole andnud ühtegi selgitust, miks on Euroopa Kohtu vastus sellele küsimusele põhikohtuasja lahendamiseks vajalik.

65 Interpoli andmetöötluseeskirjade artiklis 87 on tõepoolest öeldud, et riik, mille territooriumil tuvastatakse tagaotsimisteate abil tagaotsitava asukoht, teatab sellest viivitamata taotluse esitanud asutusele ja Interpolile, arvestades selle riigi õigusaktidest ja kohaldatavatest rahvusvahelistest lepingutest tulenevaid piiranguid. Selles mõttes võib Interpoli välja antud tagaotsimisteade tuua seega kaasa isikuandmete edastamise liikmesriigi poolt Interpolile. Tegemist ei ole siiski olukorraga, mida peab silmas eelotsusetaotluse esitanud kohus, kes seoses oma kahtlustega, kas Interpol on isikuandmete kaitse valdkonnas usaldusväärne, tugineb üksnes asjaolule, et see organisatsioon edastas need andmed liikmesriikidele WSi tagaotsimisteate kaudu ega olnud seda teadet eelotsusetaotluse esitamise kuupäeva seisuga kustutanud, hoolimata asjaolust, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul oli kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte.

66 Neil asjaoludel, kuna viiendas küsimuses taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole põhikohtuasja faktiliste asjaolude ja esemega ilmselgelt mingit seost, tuleb see küsimus tunnistada vastuvõetamatuks.

Sisulised küsimused

Esimene, teine ja kolmas küsimus

67 Oma esimese, teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas Schengeni konventsiooni artikliga 54 ja ELTL artikli 21 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklist 50, on vastuolus see, kui osalisriigi või liikmesriigi asutused võtavad esialgselt vahi alla isiku, kelle kohta on Interpol avaldanud kolmanda riigi taotlusel tagaotsimisteate, kui ühelt poolt on selle isiku suhtes juba toimunud osalisriigis või liikmesriigis kriminaalmenetlus, mille prokuratuur lõpetas pärast seda, kui asjaomane isik täitis teatavad tingimused, ning teiselt poolt on selle osalisriigi või liikmesriigi asutused Interpolile teatanud, et nende hinnangul puudutab kõnealune menetlus samu tegusid, mida käsitletakse nimetatud tagaotsimisteates.

68 Kõigepealt tuleb märkida, et Interpoli andmetöötluseeskirjade artiklist 87 tuleneb, et kui tagaotsimisteates nimetatud isiku asukoht tuvastatakse Interpoli liikmesriigis, peab see riik muu hulgas tagaotsitava esialgselt vahi alla võtma või jälgima või piirama tema liikumist, tingimusel et need meetmed on riigisiseste õigusaktide ja kohaldatavate rahvusvaheliste lepingute kohaselt lubatud.

69 Schengeni konventsiooni artikliga 54 on vastuolus see, kui osalisriik võtab isiku vastutusele samade tegude eest, mille suhtes on teine osalisriik teinud tema kohta lõpliku otsuse, tingimusel et süüdimõistmise korral on isik talle määratud karistuse juba ära kandnud või kannab seda või seda ei saa nimetatud osalisriigi seaduste kohaselt enam täitmisele pöörata.

70 Lisaks, nagu ilmneb Schengeni konventsiooni artiklist 54 ja harta artiklist 50, tuleneb *ne bis in idem*'i põhimõte nii liikmesriikide kui ka osalisriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest. Seega tuleb Schengeni konventsiooni artiklit 54 tõlgendada lähtuvalt harta artiklist 50, mille olemuse järgimise artikkel 54 tagab (24. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus XC jt, C-234/17, EU:C:2018:853, punkt 14 ja seal viidatud kohtupraktika).

71 ELTL artikli 21 lõikes 1 on omakorda sätestatud, et igal liidu kodanikul on õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui aluslepingutega ja nende rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.

72 Esimesele, teisele ja kolmandale küsimusele vastamiseks tuleb seega analüüsida esiteks, kas *ne bis in idem*'i põhimõte on kohaldatav ka mõne muu organi kui kriminaalkohtu otsusele, ja teiseks, kas isikut, kelle kohta see otsus on tehtud ja kes võetakse hiljem pärast Interpoli poolt teda puudutava tagaotsimisteate avaldamist esialgselt vahi alla, võib pidada „vastutusele võetud" isikuks Schengeni konventsiooni artikli 54 tähenduses ja isikuks, kelle liikumisvabadust seetõttu piiratakse, mis on vastuolus ELTL artikli 21 lõikega 1, tõlgendades mõlemaid sätteid lähtuvalt harta artiklist 50, kui *ne bis in idem*'i põhimõtte kohadatavus ei ole tuvastatud, kuid liikmesriigi või osalisriigi asutused on teiste liikmesriikide või osalisriikide asutustele teatanud, et nad kahtlevad, kas uued kriminaalmenetlused, mis selle teatega seondub, on nimetatud põhimõttega kooskõlas.

73 Mis puudutab esimesena küsimust, kas *ne bis in idem*'i põhimõtet saab kohaldada ka otsusele, mille on teinud mõni muu organ kui kriminaalkohus, siis on Euroopa Kohus varem otsustanud, et Schengeni konventsiooni artiklis 54 sätestatud *ne bis in idem*'i põhimõte on kohaldatav sellistes kriminaalasja lõpetavates menetlustes, nagu on sätestatud StPO §-s 153a ja milles osalisriigi prokuratuur ilma kohut kaasamata lõpetab selles riigis alustatud kriminaalmenetluse pärast seda, kui süüdistatav on täitnud teatavad kohustused, eelkõige tasunud prokuratuuri kindlaks määratud rahasumma (11. veebruari 2003. aasta kohtuotsus Gözütok ja Brügge, C-187/01 ja C-385/01, EU:C:2003:87, punktid 22, 27 ja 48), tingimusel et tehtud otsus põhineb sisulisel hinnangul (vt selle kohta 10. märtsi 2005. aasta kohtuotsus Miraglia, C-469/03, EU:C:2005:156, punktid 34 ja 35).

74 Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest nähtub, toimus WSi suhtes Saksamaal kriminaalmenetlus, mis lõpetati 27. jaanuari 2010. aasta otsusega pärast seda, kui WS oli StPO § 153a lõike 1 alusel tasunud rahasumma. Järelikult on *ne bis in idem*'i põhimõte, mis on tagatud nii Schengeni konventsiooni artikliga 54 kui ka harta artikliga 50, nimetatud otsuses käsitletud tegudele kohaldatav.

75 Mis puudutab teisena küsimust, kas Schengeni konventsiooni artikkel 54 võib takistada Interpoli tagaotsimisteates nimetatud isiku esialgset vahi alla võtmist, siis olgu märgitud, et selle sättega on vastuolus see, kui isik, kelle suhtes on ühes osalisriigis tehtud lõplik otsus, võetakse teises osalisriigis vastutusele.

76 Sellega seoses tuleb märkida, et Schengeni konventsiooni artikli 54 sõnastus üksi ei võimalda vastata küsimusele, kas Interpoli tagaotsimisteates nimetatud isikut, kes on esialgselt vahi alla võetud, võib pidada „vastutusele võetud" isikuks selle sätte tähenduses.

77 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb siiski, et liidu õiguse sätte tõlgendamisel ei arvestata mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks säte on (vt eelkõige 17. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).

78 Mis puudutab Schengeni konventsiooni artikli 54 konteksti, siis tuleb märkida, et harta artiklis 50, mis tunnustab *ne bis in idem*'i põhimõtet liidu põhiõigusena, on sätestatud, et kedagi ei tohi uuesti kohtu alla anda ega karistada kuriteo eest, milles ta on liidu territooriumil seaduse järgi juba lõplikult õigeks või süüdi mõistetud. Seega tuleneb sellest sättest, nagu ka Euroopa Kohus on varem tõdenud, et *ne bis*

in idem'i põhimõte keelab sama teo ja sama isiku suhtes kumuleerida nii menetlusi kui ka karistusi, mis on selle artikli tähenduses kriminaalõiguslikku laadi (20. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Garlsson Real Estate jt, C-537/16, EU:C:2018:193, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

79 Schengeni konventsiooni artikliga 54 taotletud eesmärgi kohta tuleneb kohtupraktikast, et selles artiklis ette nähtud *ne bis in idem*'i põhimõtte eesmärk on vältida vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal seda, et oma liikumisvabadust kasutavat isikut, kelle suhtes on tehtud lõplik otsus, võidakse samade tegude eest mitme osalisriigi territooriumil vastutusele võtta – mis aitab õiguskindlust tagada sellega, et olukorras, kus liikmesriikide karistusõiguse valdkonna õigusakte pole ühtlustatud ega lähendatud, järgitakse avaliku võimu organite lõplikke otsuseid. Sellega seoses tuleb Schengeni konventsiooni artiklit 54 tõlgendada lähtuvalt ELL artikli 3 lõikest 2, mille kohaselt moodustab liit oma kodanikele vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva sisepiirideta ala, kus isikute vaba liikumine on tagatud muu hulgas kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemisega seotud asjakohaste meetmete võtmisega (29. juuni 2016. aasta kohtuotsus Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, punktid 44 ja 46 ning seal viidatud kohtupraktika). Täpsemalt tuleneb sellest kohtupraktikast, et isik, kelle suhtes on tehtud lõplik otsus, peab saama vabalt liikuda, ilma et ta peaks kartma samade tegude eest uuesti kriminaalvastutusele võtmist teises osalisriigis (28. septembri 2006. aasta kohtuotsus Gasparini jt, C-467/04, EU:C:2006:610, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

80 Sellega seoses eeldab Schengeni konventsiooni artikkel 54 tingimata seda, et osalisriikide karistusõigussüsteemides valitseks vastastikune usaldus ja et iga osalisriik tunnistaks teistes osalisriikides kehtivaid karistusõigusnorme, isegi kui tema enda õigusnormide kohaldamine viiks teistsuguse lahenduseni. Selline vastastikune usaldus eeldab, et teise osalisriigi pädevad asutused tunnustavad esimeses osalisriigis tehtud lõplikku otsust sellisena, nagu see on neile teatavaks tehtud (29. juuni 2016. aasta kohtuotsus Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, punktid 50 ja 51).

81 Siiski tuleneb kohtupraktikast veel, et vastastikune usaldus saab tekkida vaid siis, kui teine osalisriik suudab esimese osalisriigi esitatud dokumentide põhjal kindlaks teha, et selle esimese osalisriigi pädevate asutuste otsus on tõesti lõplik ja sisaldab kohtuasja sisulist hinnangut (29. juuni 2016. aasta kohtuotsus Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, punkt 52).

82 Siit järeldub, et osalisriigi asutused on kohustatud jätma isiku teatavate tegude eest vastutusele võtmata või kolmandale riigile selle isiku esialgse vahi alla võtmisega abi pakkumata vaid juhul, kui on selge, et selle isiku kohta on teises osalisriigis tehtud samade tegude suhtes lõplik otsus Schengeni konventsiooni artikli 54 tähenduses ning seega on kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte.

83 Nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 94 sisuliselt märkis, kinnitab seda tõlgendust Schengeni konventsiooni artikkel 57, mille kohaselt võivad selle osalisriigi asutused, kus isikule on esitatud süüdistus – juhul kui neil on põhjust oletada, et süüdistus on seotud samade tegudega, mille suhtes on teine osalisriik isiku kohta lõpliku otsuse teinud –, taotleda viimati nimetatud riigilt teavet, mis on vajalik, et teha kindlaks, kas *ne bis in idem*'i põhimõte on kohaldatav. Nimelt ilmneb sellest sättest, et ainuüksi võimalusest, et see põhimõte on kohaldatav, ei piisa, et takistada osalisriiki võtmast mis tahes meetmeid asjaomase isiku vastutusele võtmiseks.

84 Sellise isiku esialgne vahi alla võtmine, kelle kohta on Interpol kolmanda riigi taotlusel avaldanud tagaotsimisteate, võib olukorras, kus kaheldakse *ne bis in idem*'i põhimõtte kohaldatavuses, olla vältimatu etapp, et viia sellega seoses läbi vajalikud kontrollid, vältides samas ohtu, et asjaomane isik põgeneb ning pääseb kolmandas riigis võimalikust vastutusele võtmisest tegude eest, mille suhtes ei ole tema kohta osalisriigis lõplikku otsust tehtud. Järelikult ei ole niisuguses olukorras selline esialgne vahi alla võtmine Schengeni konventsiooni artikliga 54 vastuolus, tingimusel et see on nimetatud kontrollide tegemiseks vältimatult vajalik.

85 Sama tõlgendus on kohaldatav ka ELTL artikli 21 lõikele 1 tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklist 50.

86 Sellega seoses, kuigi on tõsi, et esialgne vahi alla võtmine kujutab endast isiku liikumisvabaduse piirangut, tuleb seda olukorras, kus *ne bis in idem*'i põhimõtte kohaldatavus ei ole kindel, pidada siiski põhjendatuks õiguspärase eesmärgiga vältida isiku karistamata jäämist – eesmärk, mille kohta Euroopa Kohus on leidnud, et see on seotud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva sisepiirideta alaga, kus on tagatud isikute vaba liikumine, nagu on sätestatud ELL artikli 3 lõikes 2 (vt selle kohta 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, punktid 36 ja 37, ning 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, punkt 60).

87 Nimelt hõlbustaks selline esialgne vahi alla võtmine selle isiku suhtes kriminaalmenetluse läbiviimist pärast tema võimalikku väljaandmist kolmandale riigile, kelle taotlusel selle isiku kohta Interpoli tagaotsimisteade avaldati, eeldusel et see ei ole *ne bis in idem*'i põhimõttega vastuolus. Euroopa Kohus on varem leidnud, et väljaandmine on menetlus, mille eesmärk on just nimelt võidelda sellise isiku karistamatuse vastu, kes viibib muul territooriumil kui see, kus ta süüteo väidetavalt toime pani, ning väljaandmine võimaldab seega vältida olukorda, kus riigi territooriumil süüteo toime pannud isikud, kes on sellelt territooriumilt põgenenud, jäävad karistamata (2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

88 Siit järeldub, et nii kaua kui pole tuvastatud, et *ne bis in idem*'i põhimõte on kohaldatav, on nii osalisriigi kui ka liikmesriigi asutustel vabadus võtta esialgselt vahi alla isik, kelle kohta on Interpol avaldatud tagaotsimisteade.

89 Seevastu juhul, kui selle osalisriigi või liikmesriigi asutused, kuhu see isik suundub, on saanud teada, et teises osalisriigis või teises liikmesriigis on tehtud lõplik kohtuotsus, milles tuvastatakse, et tagaotsimisteates nimetatud tegudele kohaldub *ne bis in idem*'i põhimõte – olles sõltuvalt asjaoludest saanud vajalikku teavet selle osalisriigi või liikmesriigi pädevatelt asutustelt, kus süüdistus samade tegude eest on väidetavalt tagasi võetud –, on selle isiku esialgne vahi alla võtmine nimetatud asutuste poolt või vajaduse korral vahi alla jätmine vastuolus nii vastastikuse usaldusega, mida Schengeni konventsiooni artikkel 54, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklist 50, liikmesriikide vahel eeldab, nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 80 täheldati, kui ka liikumisvabadusega, mis on tagatud ELTL artikli 21 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklist 50.

90 Mis puudutab ühelt poolt Schengeni konventsiooni artiklit 54, siis tuleb esialgset vahi alla võtmist sellises olukorras pidada meetmeks, mille eesmärk ei ole enam kontrollida, kas *ne bis in idem*'i põhimõtte kohaldamise tingimused on täidetud, vaid üksnes aidata kaasa isiku tegelikule vastutusele võtmisele kolmandas riigis, kelle taotlusel tagaotsimisteade avaldati, vajaduse korral pärast tema väljaandmist sellele riigile.

91 Mis puudutab teiselt poolt ELTL artikli 21 lõiget 1, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklist 50, siis ei ole tagaotsimisteates nimetatud isiku liikumisvabaduse piiramine, mis tema esialgse vahi alla võtmisega kaasneb, sellises olukorras, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 89, põhjendatud õiguspärase eesmärgiga vältida karistamata jäämise ohtu, kuna selle isiku kohta on tagaotsimisteates nimetatud tegude suhtes tehtud lõplik otsus.

92 Et seesuguses olukorras tagada Schengeni konventsiooni artikli 54 ja ELTL artikli 21 lõike 1, tõlgendatuna koostoimes harta artikliga 50, soovitav toime, peavad liikmesriigid ja osalisriigid tagama selliste õiguskaitsevahendite olemasolu, mis võimaldavad asjaomastel isikutel saavutada lõpliku kohtuotsuse, milles tuvastatakse *ne bis in idem*'i põhimõtte kohaldamine, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 89.

93 Käesoleva kohtuotsuse punktides 89–91 antud tõlgendust Schengeni konventsiooni artiklile 54 ja ELTL artikli 21 lõikele 1, tõlgendatuna koostoimes harta artikliga 50, ei sea kahtluse alla Euroopa Kohtu menetluses osalenud mõne valitsuse argumendid, mille kohaselt on Schengeni konventsiooni artikkel 54 kohaldatav üksnes Schengeni alal ning *ne bis in idem*'i põhimõte ei ole absoluutne põhjus, mis õigustaks ELi ja USA lepingu alusel väljaandmisest keeldumist.

94 Esiteks, kuigi Schengeni konventsiooni artikkel 54 ei ole ilmselgselt siduv riigi suhtes, kes ei ole osalisriik ja kes ei kuulu seega Schengeni alasse, tuleb märkida, et Interpoli tagaotsimisteates nimetatud isiku ühe osalisriigi poolt esialgne vahi alla võtmine, isegi kui teade avaldati kolmanda riigi taotlusel seoses selle isiku suhtes alustatud kriminaalmenetlusega, kujutab endast nimetatud osalisriigi toimingut, mis on seega osa kriminaalmenetlusest, mis laieneb osalisriikide territooriumile, nagu käesoleva kohtuotsuse punktides 86 ja 87 märgiti, ning millel on samasugune negatiivne tagajärg asjaomase isiku liikumisvabadusele kui samal toimingul, mis tehti kriminaalmenetluses, mis toimub täies ulatuses selles osalisriigis.

95 Siit järeldub, nagu leidis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 60–64, et Schengeni konventsiooni artikli 54 üksnes niisugune tõlgendus, mille kohaselt kuulub osalisriigi selline toiming mõiste „vastutusele võtmine“ alla selle artikli tähenduses, aitab saavutada kõnealuse artikliga taotletud eesmärki.

96 Ühe osalisriigi sellise toimingu õiguspärasus, mille sisuks on Interpoli tagaotsimisteates nimetatud isiku esialgne vahi alla võtmine, sõltub niisiis sellest, kas see on kooskõlas Schengeni konventsiooni artikliga 54; käesoleva kohtuotsuse punktides 89 ja 90 on kirjeldatud olukorda, kus selline vahi alla võtmine ei ole kõnealuse sättega kooskõlas.

97 Teiseks, mis puudutab ELi ja USA lepingut, siis tuleb tõdeda, et vastab tõele, et see leping, mille eesmärk on vastavalt artiklile 1 tugevdada liidu ja Ameerika Ühendriikide vahelist koostööd liikmesriikide ja selle kolmanda riigi vahelistes suhetes väljaandmise valdkonnas, ei näe sõnaselgelt ette, et kui *ne bis in idem*'i põhimõte on kohaldatav, võiksid liikmesriikide asutused Ameerika Ühendriikide väljaandmistaotluse rahuldamisest keelduda.

98 Tuleb siiski meeles pidada, et eelotsusetaotluses kõne all olev olukord puudutab sellise isiku esialgset vahi alla võtmist, kelle kohta on Interpol kolmanda riigi taotlusel avaldanud tagaotsimisteate, mitte aga selle isiku väljaandmist sellele riigile. Et teha kindlaks, kas Schengeni konventsiooni artikli 54 tõlgendus, mis on antud käesoleva kohtuotsuse punktides 89 ja 90, võib olla vastuolus rahvusvahelise õigusega, tuleb seega kõigepealt analüüsida Interpoli tagaotsimisteate avaldamist käsitlevaid sätteid ja tagaotsimisteate õiguslikke tagajärgi, mis on esitatud Interpoli andmetöötluseeskirjade artiklites 82–87.

99 Nende eeskirjade artiklist 87 nähtub, et Interpoli liikmesriigid on juhul, kui tuvastatakse, et tagaotsimisteates nimetatud isik asub nende territooriumil, kohustatud selle isiku esialgselt vahi alla võtma vaid siis, kui selline meede on „riigisiseste õigusaktide ja kohaldatavate rahvusvaheliste lepingutega lubatud“. Olukorras, kus Interpoli tagaotsimisteates nimetatud isiku esialgne vahi alla võtmine on liidu õigusega vastuolus, kui see teade puudutab tegusid, mille suhtes on kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte, ei rikuks Interpoli liikmesriik vahi alla võtmata jätmisega seega oma kohustusi, mis talle selle organisatsiooni liikmena on pandud.

100 Lisaks tuleneb kohtupraktikast, et kuigi juhul, kui puuduvad liidu õigusnormid, mis reguleeriksid liikmesriikide kodanike väljaandmist kolmandale riigile, jääb liikmesriikidele pädevus sellised õigusnormid ise vastu võtta, on liikmesriigid kohustatud selle pädevuse teostamisel järgima liidu õigust, eelkõige ELTL artikli 21 lõikega 1 tagatud õigust liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada (vt selle kohta 13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, punkt 45, ja 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, punkt 48).

101 Praegusel juhul ilmneb eelotsusetaotlusest, et ei ole tuvastatud, et WSi tagaotsimisteade, mille Interpol avaldas 2012. aastal, puudutas samu tegusid, mille suhtes oli tema kohta Saksamaal juba tehtud lõplik otsus Schengeni konventsiooni artikli 54 tähenduses.

102 Seega tuleb asuda seisukohale, et vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 88 tehtud järeldusele ei riku WSi esialgne vahi alla võtmine osalisriigis või liikmesriigis selles etapis Schengeni konventsiooni artiklit 54 ega ELTL artikli 21 lõiget 1, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklist 50.

103 Nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 98 märkis, on selline lahendus kooskõlas nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34) sätetega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiviga 2014/41/EL, mis käsitleb Euroopa uurimismäärust kriminaalasjades (ELT 2014, L 130, lk 1).

104 Esiteks, kuigi raamotsuse 2002/584 artikli 3 punkti 2 kohaselt keeldutakse Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutuse käsutuses olevast teabest selgub, et kohaldamisele kuulub *ne bis in idem*'i põhimõte, tuleneb raamotsuse artiklist 12, et kui isik võetakse Euroopa vahistamismääruse alusel vahi alla, peab see asutus otsustama, kas isik peaks jääma vahi alla vastavalt vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusele. Järelikult on asjaomase isiku vahi alla võtmine või tema vahi all pidamine välistatud üksnes siis, kui see asutus on tuvastanud, et kohaldamisele kuulub *ne bis in idem*'i põhimõte.

105 Teiseks, olgugi et direktiivi 2014/41 artikli 11 lõike 1 punkti d kohaselt võib Euroopa uurimismääruse täitmisest täitjariigis keelduda, kui see täitmine oleks vastuolus *ne bis in idem*'i põhimõttega, siis selle direktiivi põhjendusest 17 tuleneb, et võttes arvesse asjaolu, et Euroopa uurimismääruse aluseks olevad menetlused toimuvad esialgses etapis, ei tohiks määruse täitmisest keelduda, kui selle eesmärk on teha kindlaks võimalik vastuolu *ne bis in idem*'i põhimõttega.

106 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele, teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et Schengeni konventsiooni artiklit 54 ja ELTL artikli 21 lõiget 1 tuleb lähtuvalt harta artiklist 50 tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui osalisriigi või liikmesriigi asutused võtavad esialgselt vahi alla isiku, kelle kohta on Interpol kolmanda riigi taotlusel avaldanud tagaotsimisteate, välja arvatud juhul, kui osalisriigis või liikmesriigis tehtud lõplikus kohtuotsuses tuvastatakse, et selle isiku kohta on vastav osalisriik või liikmesriik teinud lõpliku otsuse samade tegude suhtes, millel tagaotsimisteade põhineb.

Neljas ja kuues küsimus

107 Oma neljanda ja kuuenda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2016/680 sätteid tuleb lähtuvalt Schengeni konventsiooni artiklist 54 ja harta artiklist 50 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus Interpoli välja antud tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete töötlemine liikmesriikide asutuste poolt, kui liikmesriik on tagaotsimisteates nimetatud isiku kohta juba teinud lõpliku otsuse samade tegude suhtes, millel tagaotsimisteade põhineb, ja seega on kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte.

108 Täpsemalt palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas liikmesriigi asutused võivad sellisel juhul tagaotsimisteates sisalduvad isikuandmed oma andmebaasidesse salvestada või kui need on juba salvestatud, siis salvestatud andmed säilitada.

109 Direktiivi 2016/680 artikli 3 punkti 2 kohaselt on „isikuandmete töötlemine" selle direktiivi tähenduses „isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, […] kustutamine või hävitamine".

110 Selle direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt kohaldatakse seda direktiivi isikuandmete töötlemisele pädevate asutuste poolt artikli 1 lõikes 1 sätestatud eesmärkidel, nimelt süütegude tõkestamiseks, uurimiseks, avastamiseks, nende eest vastutusele võtmiseks või kriminaalkaristuste täitmisele pööramiseks, sealhulgas avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude eest kaitsmiseks ja nende ennetamiseks.

111 Liikmesriigi asutuste poolt riigisisese õiguse alusel Interpoli tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete salvestamine liikmesriigi andmebaasidesse kujutab seega endast isikuandmete töötlemist, mis kuulub direktiivi 2016/680 kohaldamisalasse. Sama kehtib mis tahes muu toimingu või toimingute kogumi kohta, mis isikuandmetega selle direktiivi artikli 3 punkti 2 tähenduses tehakse.

112 Lisaks peavad liikmesriigid direktiivi 2016/680 artikli 4 lõike 1 punktide a ja b kohaselt nägema muu hulgas ette, et isikuandmeid ühelt poolt töödeldaks seaduslikult ja õiglaselt ning teiselt poolt kogutaks täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ning neid töödeldaks viisil, mis ei ole nimetatud eesmärkidega vastuolus. Direktiivi artikli 8 lõige 1 sätestab, et „isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult sel juhul ja niivõrd, kui see on vajalik pädeva asutuse poolt artikli 1 lõikes 1 sätestatud eesmärkide kohase ülesande täitmiseks ning see põhineb liidu või liikmesriigi õigusel“.

113 Nagu ilmneb direktiivi 2016/680 põhjendusest 25, arvestades, et oma ülesande täitmiseks Interpol kogub, säilitab ja levitab isikuandmeid, mis aitavad selle organisatsiooni liikmesriikide pädevatel asutustel ennetada rahvusvahelist kuritegevust ning selle vastu võidelda, on asjakohane tugevdada liidu ja Interpoli vahelist koostööd, „soodustades tõhusat isikuandmete vahetust, tagades samas põhiõiguste ja -vabaduste austamise isikuandmete automaatsel töötlemisel“.

114 Siit järeldub, et Interpoli tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete töötlemisel liikmesriikide pädevate asutuste poolt on õiguspärane eesmärk direktiivi 2016/680 artikli 4 lõike 1 punkti b tähenduses.

115 On tõsi, et direktiivi 2016/680 artikli 4 lõike 1 punkt a näeb ette, et direktiivi järgimiseks peab isikuandmete töötlemine olema seaduslik. Samuti vastab tõele, nagu märkis ka eelotsusetaotluse esitanud kohus, et direktiivi 2016/680 artikli 7 lõikest 3 ja artikli 16 lõikest 2 tuleneb, et üldjuhul võib nõuda isikuandmete kustutamist, kui andmed edastati ebaseaduslikult.

116 Kuid nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 112 sisuliselt märkis, ei saa asjaolust, et Interpoli välja antud tagaotsimisteade puudutab tegusid, mille suhtes on kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte, järeldada, et selles teates sisalduvad isikuandmed oleks edastatud ebaseaduslikult ja nende andmete töötlemist tuleks pidada ebaseaduslikuks.

117 Nimelt ei kujuta ühelt poolt nende andmete edastamine Interpoli poolt endast direktiiviga 2016/680 hõlmatud isikuandmete töötlemist, kuna see organisatsioon ei ole „pädev asutus“ direktiivi artikli 3 punkti 7 tähenduses. Teiselt poolt ei ole ei kõnealuses direktiivis ega üheski muus liidu õigusnormis sätestatud, et Interpoli tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete töötlemine on välistatud juhul, kui on võimalik kohaldada *ne bis in idem*'i põhimõtet.

118 Niisugune isikuandmete töötlemine, mis põhineb liikmesriikide asjakohastel õigusnormidel, on üldjuhul samuti vajalik nende riikide pädevate asutuste poolt direktiivi 2016/680 artikli 1 lõikes 1 sätestatud eesmärkide kohase ülesande täitmiseks direktiivi artikli 8 lõike 1 tähenduses. Nimelt ei saaks kõnealused pädevad asutused, kelle hulka kuuluvad selle direktiivi artikli 3 punkti 7 kohaselt kõik avaliku sektori asutused – kes on pädevad süütegusid tõkestama, uurima, avastama või nende eest vastutusele võtma või kriminaalkaristusi täitmisele pöörama, sealhulgas kaitsma avalikku julgeolekut ähvardavate ohtude eest ja neid ohte ennetama – oma ülesannet täita, kui neil ei ole võimalik kanda riiklikesse andmebaasidesse sellised isikuandmeid, mis isikut puudutavas Interpoli tagaotsimisteates sisalduvad, ja neid andmeid muul moel töödelda, mis võib sellega seoses vajalikuks osutuda.

119 Pealegi, nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 84 on märgitud, võib Interpoli tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete töötlemine liikmesriikide asutuste poolt, kui on vaid kaudsed tõendid, mis lubavad eeldada, et tagaotsimisteade puudutab tegusid, mille suhtes on kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte, osutuda vajalikuks just nimelt selleks, et kontrollida, kas see on nii.

120 Tuleb siiski meeles pidada, et kui osalisriigis või liikmesriigis tehtud lõpliku kohtuotsusega on tuvastatud, et Interpoli välja antud tagaotsimisteade puudutab tõepoolest samu tegusid, mille suhtes on tagaotsimisteates nimetatud isiku kohta tehtud lõplik otsus, ning seega on kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte, siis ei saa seda isikut – nagu ilmneb esimesele, teisele ja kolmandale küsimusele antud vastusest ja arvestades Schengeni konventsiooni artiklit 54, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklist 50 – enam samade tegude eest kriminaalvastutusele võtta ega seega nende tegude alusel enam vahi alla võtta. Seega tuleb asuda seisukohale, et neil asjaoludel ei ole Interpoli tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete salvestamine liikmesriikide andmebaasidesse enam vajalik, mistõttu peab andmesubjektil olema võimalik direktiivi 2016/680 artikli 16 lõike 2 alusel nõuda, et vastutav töötleja tema isikuandmed põhjendamatu viivituseta kustutaks. Kui andmeid siiski ei kustutata, peab nende juurde olema lisatud märge, et *ne bis in idem*'i põhimõtte tõttu ei saa asjaomast isikut samade tegude eest liikmesriigis või osalisriigis enam vastutusele võtta.

121 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb neljandale ja kuuendale küsimusele vastata, et direktiivi 2016/680 sätteid tuleb lähtuvalt Schengeni konventsiooni artiklist 54 ja harta artiklist 50 tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus Interpoli välja antud tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete töötlemine seni, kuni osalisriigis või liikmesriigis tehtud lõpliku kohtuotsusega ei ole tuvastatud, et tagaotsimisteate aluseks olevate tegude suhtes on kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte, tingimusel et isikuandmete selline töötlemine vastab selles direktiivis sätestatud tingimustele, eelkõige niivõrd, kui see on vajalik pädeva asutuse ülesande täitmiseks direktiivi artikli 8 lõike 1 tähenduses.

Kohtukulud

122 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Schengenis 19. juunil 1990 alla kirjutatud ja 26. märtsil 1995 jõustunud konventsiooni, millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta, artiklit 54 ja ELTL artikli 21 lõiget 1 tuleb lähtuvalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklist 50 tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui selle riigi asutused, kes on Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta sõlmitud ja Schengenis 14. juunil 1985 alla kirjutatud lepingu osaline, või liikmesriigi asutused võtavad esialgselt vahi alla isiku, kelle kohta on Rahvusvaheline Kriminaalpolitsei Organisatsioon (Interpol) avaldanud kolmanda riigi taotlusel tagaotsimisteate, välja arvatud juhul, kui selle lepingu osalisriigis või liikmesriigis tehtud lõplikus kohtuotsuses tuvastatakse, et selle isiku kohta on nimetatud lepingu osalisriik või liikmesriik teinud lõpliku otsuse samade tegude suhtes, millel tagaotsimisteade põhineb.**

2. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK, sätteid tuleb lähtuvalt 19. juunil 1990 alla kirjutatud Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklist 54 ja põhiõiguste harta artiklist 50 tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus Rahvusvahelise Kriminaalpolitsei Organisatsiooni (Interpol) välja antud tagaotsimisteates sisalduvate isikuandmete töötlemine seni, kuni Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel nende ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta**

sõlmitud ja Schengenis 14. juunil 1985 alla kirjutatud lepingu osalisriigis või liikmesriigis tehtud lõpliku kohtuotsusega ei ole tuvastatud, et tagaotsimisteate aluseks olevate tegude suhtes on kohaldatav *ne bis in idem*'i põhimõte, tingimusel et isikuandmete selline töötlemine vastab selles direktiivis sätestatud tingimustele, eelkõige niivõrd, kui see on vajalik pädeva asutuse ülesande täitmiseks direktiivi artikli 8 lõike 1 tähenduses.

3. Viies eelotsuse küsimus on vastuvõetamatu.

Allkirjad